

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 7ον - ΑΡΙΘΜ. 145

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1976

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Νέα μελέτη περί τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου..... 2
- Τό Ἀρχιεπισκοπικόν Συμβούλιον Ἀμερικῆς
συνήλθεν εἰς Νάσω..... 2
- Ἡ παρουσία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας
εἰς Δυτ. Γερμανίαν..... 3
- Εἰδήσεις ἀπό τήν Σερβικήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. 4
- Ὁρθόδοξος συμμετοχή εἰς τήν Οἰκουμενικήν
Κίνησιν εἰς Τσεχοσλοβακίαν..... 5
- Βυζαντινόν τό κείμενον τῆς προσευχῆς διὰ τήν
ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν τοῦ ἔτους 1977;..... 5
- Σύντομα Νέα..... 6

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

- Ἡ συμμετοχή εἰς τήν Ἐκκλησίαν. (Τά πορίσματα
τοῦ Συμποσίου τῆς 23-26.3.1976 ἐν Σαμπεζύ)..... 7
- Τό Πρόγραμμα τοῦ Β' Συνεδρίου τῶν Ὁρθόδοξων
Θεολογικῶν Σχολῶν εἰς Ἀθήνας..... 9
- Ἡ Ὁρθόδοξος σκέψις διὰ τό Ναϊρόμπι..... 9

ΠΡΟΟΠΤΙΚΑΙ

- Δέκα καλῶς χρησιμοποιηθέντα ἔτη. Αἱ σχέσεις
μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καί τῆς
Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ὑπό τοῦ π. Χ. Ἰ. Ντυμόν.... 10

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ..... 15

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉL. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νά ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευμένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλήν ἐνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

Νέα μελέτη περί τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου

Τό Πανεπιστήμιον τῆς Βοστώνης ἐνέκρινε διδακτορικὴν διατριβὴν τοῦ π. Γ. Παπαϊωάννου, (Βηθεσδᾶ Μαίρυλαντ) ὑπὸ τὸν τίτλον "Ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας καὶ ἡ ἑλληνορθόδοξος Ἐκκλησία Ἀμερικῆς". Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἐκτάσεως 450 σελ., ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου, τόσο ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς ὅσον καὶ ὡς Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἐκδοσις τῆς μελέτης εὐρίσκεται ὑπὸ ἐτοιμασίαν.

Τό Ἀρχιεπισκοπικὸν Συμβούλιον Ἀμερικῆς συνῆλθεν εἰς Νάσω.

Ἐπὶ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου (ὁ ὁποῖος ἐφέτος συμπληρῶνει 17 ἔτη ποιμαντορίας εἰς τὴν Ἀμερικὴν) συνῆλθεν εἰς Νάσω τῶν νήσων Μπαχάμα μεταξὺ 26-28 Φεβρουαρίου ἡ πρώτη κατὰ τὸ ἔτος 1976 τακτικὴ συνεδρίασις τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Συμβουλίου. Ὡς ἀνεκοινώθη ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τὸ Συμβούλιον ἡσχολήθη κυρίως μέ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ΚΓ' Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἡ ὁποία θὰ συνέλθῃ εἰς Φιλαδέλφειαν τὸν προσεχῆ Ἰούλιον, συνδυάζουσα οὕτω τὰς ἐργασίας τῆς μέ τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸν ἑορτασμόν τῆς 200ῆς ἐπετείου τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀνεξαρτησίας. Τὸ Συμβούλιον, εἰδικώτερον, ἡσχολήθη μέ θέματα παιδείας, ἥτοι μέ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς συνειδήσεως καὶ ταυτότητος εἰς τὴν νεωτέραν γενεάν, μέ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Νεολαίας, μέ τὴν συνέχισιν τοῦ ἔράνου διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Προσκυνηματος τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου εἰς Ἀγ. Αὐγουστῖνον τῆς Φλωρίδος (τὰ ἐγκαίνια ὑπολογίζονται διὰ τὴν 21 Νοεμβρίου ἐ.ἔ.), ὡς καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης καὶ τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ν. Ὑόρκης. Ἀφ' ἑτέρου, ἐξέφρασε τὴν ἔντονον ἀπαρέσκεϊάν του διὰ τὴν εἵδησιν τῆς ἀποφασισθείσης ἰδρύσεως Ὑφυπουργείου ἢ Γεν. Διεθύνσεως Ἀποδήμων Ἑλλήνων ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως (ὑπηρεσιῶν τῶν ὁποίων ἡ δραστηριότης θὰ

ἐστρέφετο μοιραίως πρὸς τὸ Δυτικὸν Ἡμισφαίριον, ἐφ' ὅσον ἐκεῖ εὐρίσκονται οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀποδήμων), χαρακτηρίσαν τὴν σχεδιαζομένην ταύτην ἴδρυσιν ὡς ἐπέμβασιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ζῶην καὶ τὴν δρᾶσιν ξένων πολιτῶν, ὡς εἶναι οἱ Ἑλληνοαμερικανοί, συνεκδοχικῶς δέ καὶ εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικά τούτων ζητήματα. Ἐντονος ἀπαρέσκεια ἐξεφράσθη ὁμοίως καὶ διὰ τὰς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Ἑλλήνων ἐπιθέσεις ἐνίων Βουλευτῶν κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, τὰς ὁποίας τὸ Συμβούλιον ἐθεώρησε στρεφόμενας κατ' αὐτῆς τῆς Ὁμογενείας, τῆς ἐνότητος καὶ τοῦ κύρους αὐτῆς. Ὅμοίως, τὸ Συμβούλιον ἀπήτησέ τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας τῆς Ἑλλάδος πρὸς διακοπὴν τοῦ ρεύματος εἰσόδου ποικυλωνύμων "κληρικῶν" (ἀντικανονικῶν, καθηρημένων κλπ.) εἰς τὸ κλῆμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τὴν ἀνάκλησιν τῶν ἤδη εἰσπηδησάντων.

Περαιτέρω ὑπέβαλε πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον εὐλαβὲς Ὑπόμνημα παρακαλοῦν ὅπως ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐνεργήσῃ δεόντως πρὸς διευθέτησιν τοῦ προκύψαντος θέματος τῆς ἀντικανονικῆς παρουσίας τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας εἰς Ἀμερικὴν, ἐν τέλει δέ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι, εἰς τὴν Β' φάσιν τῶν συνομιλιῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θά ὑπάρξῃ συμφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κατοχυρώσεως τῆς διὰ μακρῶν κόπων ἐπιτευχθείσης ἐνότητος, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐνταῦθα εὐσεβοῦς Πληρώματος αὐτῆς.

Ἡ παρουσία τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς Δυτ. Γερμανίαν.

Κατὰ προσφάτους πληροφορίας 9 Ὁρθόδοξοι ἐπίσκοποι, ἐπικουρούμενοι ὑπὸ 91 ἱερέων καὶ 10 διακόνων, ποιμαίνουν σήμερον τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα εἰς Δυτ. Γερμανίαν. Οὗτοι κατανέμονται ὡς ἀκολούθως: 1) Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, Μητρόπολις Γερμανίας (Μητροπολίτης Εἰρηναῖος, Βόννη), 3 Ἐπίσκοποι, 48 ἱερεῖς (προσθετέοι καί: 3 ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Δυτ. Εὐρώπης, 1 ἱερεὺς τῆς Πολωνικῆς καὶ 1 ἱερεὺς τῆς Λιθουανικῆς Ἐκκλησίας). 2) Πατριαρχεῖον Μόσχας, Ἀρχιεπισκοπὴ Γερμα-

νίας, (Μητροπολίτης Φιλάρετος, Βερολῖνον), 2 Ἐπίσκοποι, 11 ἱερεῖς, 4 διάκονοι· 3) Πατριαρχεῖον Σερβίας, Ἀρχιεπισκοπή Δυτ. Εὐρώπης (Ἐπίσκοπος Λαυρέντιος, Ντύσελντορφ), 1 Ἐπίσκοπος, 11 ἱερεῖς· 4) Πατριαρχεῖον Ρουμανίας, Ἀρχιεπισκοπή Κεντρικῆς καί Δυτικῆς Εὐρώπης (Ἐπίσκοπος Λουκιανός, Παρίσιοι), 1 ἱερεὺς· 5) Ἀρχιεπισκοπή τῆς Ὑπερορίου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας (Ἀρχιεπίσκοπος Φιλόθεος, Ἀμβούργον), 3 Ἐπίσκοποι, 15 ἱερεῖς, 5 διάκονοι. (Ἡ Ὑπερόριος Ρωσική Ἐκκλησία, κρίνουσα ὅτι δέν δύναται νά δεχθῆ τήν ὑπαγωγήν της εἰς τόν Πατριάρχη τῆς Μόσχας, θεωρεῖ ἑαυτήν ἀνεξάρτητον ὑπό ἴδιον Μητροπολίτην ἐδρεύοντα εἰς Νέαν Ὑόρκην· σήμερον προΐσταται αὐτῆς ὁ Μητροπολίτης Φιλάρετος). Θά πρέπει ὁμοίως νά προστεθοῦν καί 1 Ἐπίσκοπος, 9 ἱερεῖς καί 2 διάκονοι τῆς οὕτω καλουμένης "Αὐτοκεφάλου Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας", ἧτις ὅμως δέν διατηρεῖ κανονικούς δεσμούς μέ τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. (SOP).

Εἰδήσεις ἀπό τήν Σερβικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

- Ἡ Α.Μ.ὁ Πατριάρχης Γερμανός ἀπέστειλε τήν 23 Μαρτίου ἐπιστολήν πρός τήν Ἀδελφότητα τοῦ Μοναστηρίου τοῦ Χιλανδαρίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, εἰς τήν ὁποίαν συγχαίρει ὀλοθέρμως αὐτήν διὰ τήν τόσον σημαντικὴν πνευματικῶς ἀπόφασίν της ὅπως μετατρέψῃ ἑαυτήν εἰς κοινόβιον, ποιήσῃ δέ ἕναρξιν τῆς νέας κοινοβιακῆς αὐτῆς ζωῆς κατὰ τήν ἑορτήν τοῦ Κτίτορος τοῦ Μοναστηρίου Ἁγ. Συμεὼν Νεμάνια 13/26 Φεβρουαρίου ἐ.ξ.

- Ὑπὸ τόν τίτλον "Τό φῶς εἰς τόν κόσμον" ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐξέδωκε εἰς 50.000 ἀντίτυπα μικρόν βιβλίον μέ περικοπὰς ἀπό τό Εὐαγγέλιον καί ἐκλεκτὴν εἰκονογράφησιν ἀπό σερβικά μοναστήρια τοῦ Μεσαίωνος ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς εἰσαγωγή διὰ τήν μελέτην τῆς ὅλης Καινῆς Διαθήκης.

- Ὁ π. Μποζντάρ Μιγιάτς ἐδημοσίευσεν ἄρθρον εἰς τήν ἐπίσημον ἐφημερίδα τοῦ Σερβικοῦ Πατριαρχείου τῆς 1 Ἀπριλίου 1976, εἰς τό ὁποῖον ὑποστηρίζει τήν ταχυτέραν εἰσαγωγήν τῆς λαϊκῆς γλώσσης εἰς τήν θείαν λειτουργίαν.

- Ἀπέθανε τήν 26 Φεβρουαρίου εἰς Κραγκεβάτς ὁ πρωθιε-
ρεύς Ζιβάν Μαρίνκοβιτς, κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πριζρέν
κατά τὰ ἔτη 1939-1956, συγγραφεύς πλείστων θεολογικῶν βοηθημά-
των διὰ τοὺς σπουδαστάς τῆς θεολογίας ὡς καί ἐκλαϊκευτικῶν θρη-
σκευτικῶν βιβλίων, τὰ ὅποια γνωρίζουν καί σήμερον εὐρυτάτην
κυκλοφορίαν εἰς τήν Σερβίαν.

Ἄρθόδοξος συμμετοχή εἰς τήν Οἰκουμενικήν Κίνησιν εἰς
Τσεχοσλοβακίαν.

- Ἡ εἰς Πράγαν ἐδρεύουσα Χριστιανική Διάσκεψις διὰ
τήν Εἰρήνην, προεδρευομένη ὑπό τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Λένινγκραντ
Νικοδήμου, ὀργανώνει διὰ τήν 23 Μαρτίου 1976 τήν "Ἀφρικανικήν
Κυριακήν" εἰς τό πλαίσιον τῆς ἑβδομάδος Ἀλληλεγγύης, ἡ ὅποια
προεκηρύχθη ἀπό τοῦ ὀργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν. Ἡ "Κυριακή"
αὕτη ὀργανώνεται ἐφέτος διὰ τέταρτον κατά σειράν ἔτος.

- Ὁ Μητροπολίτης Πράγας Δωρόθεος ἐποίησε τήν ἑναρξιν,
διὰ συντόμου παρακλήσεως, τῆς κανονικῆς χειμερινῆς συνελεύσεως
τοῦ τοπικοῦ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἥτις ἔλαβε χώραν εἰς τήν
ἔδραν τῆς Τσεχοσλοβακικῆς Ἄρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Βυζαντινόν τό κείμενον τῆς προσευχῆς διὰ τήν ἐνότητα τῶν
Χριστιανῶν τοῦ ἔτους 1977;

Εἰς τήν μικτήν Ἐπιτροπήν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου
τῶν Ἐκκλησιῶν καί τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διὰ τήν προ-
ετοιμασίαν τῶν κειμένων τῆς προσευχῆς τῆς κατ' ἔτος ὀργανουμένης
παγκοσμίου ἑβδομάδος τῆς Προσευχῆς διὰ τήν Ἐνότητα τῶν Χριστια-
νῶν, ὑπεβλήθη πρότασις ἐκ μέρους τῆς λιβανικῆς ὀμάδος ὅπως ἡ προ-
σευχή τοῦ ἔτους 1977 στηριχθῇ ἐπί τοῦ κειμένου τοῦ Βυζαντινοῦ
Ἑσπερινοῦ. Ἡ ἀποδοχή τῆς προτάσεως αὐτῆς θά παρεῖχε, κατά
τήν γνώμην τῶν προτεινόντων, μίαν μοναδικήν εὐκαιρίαν εἰς πλεῖ-
στας ἀνά τόν κόσμον κοινότητος νά μνηθοῦν εἰς μία λειτουργικήν
παράδοσιν μοναδικήν διὰ τήν ἀρχαιότητα καί τό κάλλος αὐτῆς.

Σύντομα Νέα

- Εἰς τόν Πατριαρχικόν Σταυροπηγιακόν Ναόν τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου τοῦ Σαμπεζύ ἐτελέσθη τήν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου (7 Μαρτίου) ἀρχιερατικόν μνημόσυνον, ἱεουργοῦντος τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ, τῶν Μεγάλων Εὐεργετῶν τοῦ Κέντρου ἀειμνήστων Γιώργη καί Κατίγκως Λαιμοῦ. Τό μνημόσυνον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν Μ. Εὐεργετῶν θά τελεῖται ἀπαξ τοῦ ἔτους κατὰ τήν αὐτὴν Κυριακὴν. Μνημόσυνον τοῦ ἀοιδήμου ζεύγους ἐτελέσθη καί εἰς τόν μητροπολιτικόν ναόν τῶν Ἀθηνῶν, προεξάρχωντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

- Διὰ Συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας τῆς 3 Μαρτίου 1976 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Βυμπόργκ, ἦτοι Βοηθός Ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως τοῦ Λένινγκραντ, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος (Γκιουντιάεφ), πρύτανις τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λένινγκραντ.

- Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐξέλεξε παμψηφεί τήν 12 Φεβρουαρίου 1976 τόν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον τακτικόν καθηγητὴν εἰς τὴν Ἔδραν τῆς Ἱστορίας τῶν Θρησκευμάτων καί τόν κ. Κ. Παπαπέτρου, τήν 16 Φεβρουαρίου, τακτικόν καθηγητὴν εἰς τὴν Ἔδραν τῆς Ἀπολογητικῆς.

- Ὁ ὀρθόδοξος Θεολόγος Δρ Φιλοσοφίας Θεόδωρος Νικολάου ἐξελέγη ὑφηγητὴς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βόννης (Παλαιοκαθολικόν Σεμινάριον) διὰ τόν κλάδον τῆς Ἑλληνικῆς Πατερικῆς καί τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας τοῦ πνεύματος. Ὁ κ. Νικολάου ἐγεννήθη εἰς Ἀνάβραν Φθιώτιδος τὸ 1942, εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης.

- Εἰς τὰ πλαίσια τῶν γαλλο-βουλγαρικῶν πολιτιστικῶν ἀνταλλαγῶν ἐκτίθεται εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μικροῦ Ἀνακτόρου τῶν Παρισίων μέχρι τῆς 13 Ἰουνίου μία ἀξιόλογος συλλογὴ βουλγαρικῶν εἰκόνων. 214 ἔργα τέχνης ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ἐξαιρέτου τέχνης, μαρτυροῦν διὰ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἡ Ὁρθόδοξος

Ἐκκλησία κατεῖχε, καί κατέχει ἀκόμη, εἰς τήν πολιτιστικήν ἱστορίαν τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

Ἡ συμμετοχή εἰς τήν Ἐκκλησίαν. (Τά πορίσματα τοῦ Συμποσίου τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημίας Ὁρθοπευτικῶν Ἐπιστημῶν εἰς Σαμπεζύ, 23-26 Μαρτίου 1976)

Εἰς τό ὑπ'άρ. 143 τεῦχος αὐτῆς ἡ "Ἐπίσκεψις" εἶχεν ἀναγγεῖλει τό προγραμματισθέν νά συνέλθῃ μεταξύ 23-26 Μαρτίου ἑ.ἔ. εἰς τό ἐν Σαμπεζύ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Συμπόσιον τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημίας Ὁρθοπευτικῶν Ἐπιστημῶν. Τό γενικόν θέμα τοῦ Συμποσίου ("Ἡ συμμετοχή εἰς τήν Ἐκκλησίαν"), ἰδιαιτέρως ἐπίκαιρον ἐν ὄψει τοῦ διεξαγομένου σήμερον μεταξύ τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ζωηροῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, ἐξητάσθη, ὡς ἐσημειώθη ἤδη, διά τῆς μεθόδου τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν ἀπόψεων τῶν κυρίων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν ἐπ'αὐτοῦ. Ἦδη, μετά τό πέρασ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου, εἶναι δυνατόν νά δοθῇ σύντομος διαγραφή τῶν θέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑπεστηρίχθησαν κατ'αὐτό.

Κατά τόν καθηγητήν κ. Ν. Νησιώτην, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τήν Ὁρθόδοξον ἄποψιν, ἡ συμμετοχή (ἀκριβέστερον: τό "ἀνήκειν") εἰς τήν Ἐκκλησίαν θά πρέπει νά ἐννοηθῇ οὐχί ἀποκλειστικῶς καί μόνον ἐν τῇ κυρίᾳ καί στενοτάτῃ ἐννοίᾳ τοῦ μετέχειν εἰς τό κανονικῶς ἐγκυρον πλαίσιον τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά, κατὰ προϊόντως χαλαρώτερον τρόπον, εἰς ὁλόεν καί εὐρυτέρους κύκλους ἀναφορᾶς πρὸς τό κεντρικόν σημεῖον τῆς Ἐκκλησίας, τό ὁποῖον εἶναι τό πρόσωπον τοῦ Σωτῆρος. Ἐν τῇ κυρίᾳ καί στενοτάτῃ ἐννοίᾳ μετέχειν εἰς τήν Ἐκκλησίαν σημαίνει πρό πάντων: μετέχειν εἰς τήν εὐχαριστιακὴν καί μυστηριακὴν ζωὴν αὐτῆς ἐν τῇ ἐσχατολογικῇ ἐλπίδι τῆς Παρουσίας τοῦ Κυρίου. Ὑπάρχει ὁμως καί μία εὐρύτερα ἐννοια συμμετοχῆς, ἐκείνη τήν ὁποῖαν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, θεωροῦσα ἑαυτὴν ὡς κατέχουσαν τό πλήρωμα τῆς εὐχαριστιακῆς ζωῆς, δέχεται ὅτι συμμερίζεται πρὸς ἄλλας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας δυνάμει τῆς ἀδιακόπου ἀποστολικῆς διαδοχῆς καί τῆς κανονικῆς αὐτῶν τάξεως. Ὑπάρχει δέ καί ὁ ἔτι εὐρύτερος κύκλος τῶν ποικίλων χριστιανικῶν ὁμάδων, αἱ ὁποῖαι θεωροῦν ὅτι ἀποτελοῦν Ἐκκλησίας κατὰ χαρισματικόν τρόπον καί, τέλος, ἡ "μεγιστοποιημένη" διάστασις τῆς συμμετοχῆς εἰς τήν Ἐκκλησίαν, συμφώνως πρὸς τήν ὁποῖαν ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης θεωρεῖται ὡς μία δυνάμει ὑπάρχουσα ἐν Χριστῷ κοινωνία καί Ἐκκλησία.

Ὑπὸ μίαν περισσότερον συγκεκριμένην μορφήν, ἀφορῶσαν εἰδικώτερον εἰς τήν σημερινὴν κατάστασιν καί τόν πρὸς αὐτὴν σχετιζόμενον προβληματισμόν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀντιμετωπίζει τό αὐτό θέμα ὁ π. Υ. Congar. Ὡς καί ὁ κ. Νησιώτης, οὗτος ἀρνεῖται νά περιορίσῃ τήν ἐννοίαν τοῦ "ἀνή-

κειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν" εἰς μόνους τοὺς "ἐνεργοὺς" χριστιανούς, τοὺς μετέχοντας δηλ. εἰς τὰ μυστήρια καὶ τὴν κανονικὴν ζωὴν αὐτῆς, διαπιστώνων μίαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄμορφον καὶ κυμαινομένην μᾶζαν εἰς τὸ "κατώφλι" τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας, παρομοίαν εἰς πλεῖστα σημεῖα πρὸς τὰς ὁμάδας τῶν "κατηχομένων", τῶν μὴ τελείων χριστιανῶν, τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Ἡ Ἐκκλησία, συμπεραίνει ὁ π. Congar, δέν δύναται νὰ ἀποδιώξῃ τοὺς χριστιανούς τούτους, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλει νὰ παιδαγωγήσῃ αὐτούς πρὸς μίαν ἀρτιωτέραν καὶ πληρεστέραν συμμετοχὴν εἰς τὸ Μυστήριον, τοῦ ὁποῦ ἀποτελεῖ τὴν ὁρατὴν ἔκφρασιν.

Ἄλλως τίθεται τὸ πρόβλημα ἀπὸ τῆς προτεσταντικῆς πλευρᾶς. Οἱ δύο ἐκπρόσωποι ταύτης (J.J. von Allmen καὶ Peter Meinhold) ὀρθῶς ἐκ τῆς ἐπόψεως τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐξῆραν πρὸ πάντων τὸν τοπικὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνήκειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ γεγονός δηλ. ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ἂν καὶ μία, εἶναι ἐκάστοτε συνδεδεμένη πρὸς τὸν α ἢ τὸν β τοπον, εἶναι Ἐκκλησία τῆς α ἢ τῆς β ἱστορικῶς προσδιωρισμένης τοπικῆς κοινότητος. Τοῦτο ὅμως αὐτομάτως θέτει ἀντιμετώπους δύο νομικὰς τάξεις, τὴν κανονικὴν-ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν τῆς ἐκάστοτε πολιτείας, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔχει ἢ ἐπὶ μέρος Ἐκκλησία τὴν ἔδραν τῆς. Αἱ δύο αὐταὶ τάξεις δέν δύναται πάντοτε εὐκόλως νὰ ἑναρμονισθοῦν, ἔστω καὶ ἂν, κατὰ τὴν Λουθηρανικὴν ἀντίληψιν, τὸ ἀνήκειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι πρωτίστως ἓν πνευματικῆς ὑφῆς γεγονός, μία συνειδητὴ κατάστασις θεμελιουμένη ἐπὶ μιᾶς προηγουμένης ἐκλογῆς, καὶ ἄρα ἄσχετος πρὸς τὰς δεδομένας πολιτικὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρέθη τις καὶ ζῆ ἐν τῇ πράξει.

Τὰς δυσκολίας τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ "ἀνήκειν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν" ἀπὸ ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς ἑναργῶς ἐξῆρεν ὁ π. S.W. Sykes: ὑπάρχει εἰς τὴν ἀγγλικανικὴν ἀντίληψιν μία ρευστότης ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἢ ὁποία φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι εἶναι συνέπεια αὐτῆς ταύτης τῆς δομῆς τῆς ἀγγλικῆς νοοτροπίας καὶ σκέψεως. Αὕτη ἀντιπαθεῖ γενικῶς τοὺς σαφεῖς καὶ ἄνευ ἐξαιρέσεων κανόνας, ἐξετάζει δὲ ἐκάστην περίπτωσιν ὅπως ἐκάστοτε δίδεται. Ἐν τούτοις, ὡς ὁ τέως Πριμᾶτος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Μιχαὴλ Ράμσεϋ πρὸ 40ετίας ἤδη εἶχε παρατηρήσει: ἡ ἀσάφεια καὶ αἱ ἀντιθέσεις ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ πῶς θὰ ἐννοηθῆ ὑπ' αὐτῆς "ὁ καλλίτερος τύπος τοῦ χριστιανοῦ" δίδουν μίαν ἐνδειξιν ὡς πρὸς τὸ εὐθραυστον ὄλων τῶν ἐπὶ μέρος ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν νὰ βιωθῆ τὸ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ κατὰ ἐνιαῖον καὶ αὐθεντικὸν τρόπον· ἀκριβῶς ὅμως ὅπως αἱ διαιρέσεις ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κορίνθου τὴν ἐποχὴν τοῦ Παύλου, τὰ ναυάγια αὐτὰ εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐνότητα στρέφουν τὴν προσοχὴν πρὸς Ἐκεῖνον διὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποῦοῦ κάθε Ἐκκλησία (ὅπως καὶ κάθε μέλος αὐτῆς) φέρει τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐφ' ὅσον ὅλοι ἀνήκουν εἰς τὸ Σῶμα Του, τὸ ὁποῖον εἶναι ἓνα.

Τό Πρόγραμμα τοῦ Β' Συνεδρίου τῶν Ὀρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν εἰς Ἀθήνας (19-29 Αὐγούστου 1976)

Ἐδόθη εἰς τήν δημοσιότητα τό πρόγραμμα τῶν ἀνακοινώσεων εἰς τό Β' Συνέδριον τῶν Ὀρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν, τό ὁποῖον (ὅπως ἀνήγγειλεν ἤδη ἡ "Ἐπίσκεψις", ἄρ. 143) μέλλει νά συνέλθῃ εἰς τάς Ἀθήνας, εἰς τό Διορθόδοξον Κέντρον τῆς Μονῆς Πεντέλης, μεταξύ 19-29 Αὐγούστου 1976. Τό γενικόν θέμα τοῦ Συνεδρίου ("Ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ πραγμάτωσις αὐτῆς") ὑποδιηρέθη εἰς δύο κύκλους. Οὕτω : Α. Ὑπό τόν τίτλον : "Ἡ θεολογία ὡς ἔκφρασις τῆς ζωῆς καί τῆς συνειδήσεως τῆς Ἐκκλησίας" θά ὁμιλήσουν οἱ : Κ. Ἀνδρόνικωφ καί Γιέφτσιτς (Λειτουργία καί πνευματικότης)· Ν. Ζαμπολόσκυ καί Κ. Μουρατίδης (Πνεῦμα κοινωνίας καί συνοδικότης)· Δ. Στανιλοάε καί Ο. Κλεμάν (Ἡ δυναμική τοῦ κόσμου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ). Β. Ὑπό τόν τίτλον : "Ἡ θεολογία ἐν τῇ ἀνανεώσει τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας" οἱ : σεβ. Μητροπολίτης Μύρων Χρυσόστομος καί π. Ἰω. Ρωμανίδης (Ἡ κριτική ἐξέτασις τῆς θεολογίας εἰς τάς ἐφαρμογάς της) Ἰ. Καρμίρης καί Ἐπίσκοπος Πλοεστίου Ἀντώνιος (Καθολικότης καί Ἐθνικότης)· Ὀσίπωφ καί Β. Σταυρίδης (Ἡ οἰκουμενικότης τῆς Ὀρθοδοξίας). Εἰσαγωγικάς σκέψεις θά διατυπώσῃ ὁ καθ. Ν. Νησιώτης, θά λάβουν δέ μέρος διά συμβολῶν εἰς τάς κυρίας ἀνακοινώσεις καί οἱ ἀκόλουθοι γνωστοί ὀρθόδοξοι θεολόγοι: κ.κ. Ράδοβιτς, Μπρανίστε, Γιουντιάεφ, Γονδικάκης, Ζηζιούλας, σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος, Ἀναστασίου, Κιρκίνεν, Μαντζαρίδης, σεβ. Μητροπολίτης Ὄρους Λιβάνου Γ. Κόδρ, σεβ. Μητροπολίτης Ἐλσινκίου Ἰωάννης Ρίννε, Λόσσκυ, Δόϊσκου, Κωνσταντέλλος, Κουλουμζίνε, Χόπκιο, Κνιάζεφ, Χάρακας, Σάμπεφ, Μπεμπής, Γκόσεβιτς, Ράδου.

Ἡ Ὀρθόδοξος σκέψις διά τό Ναϊρόμπι (Contacts, ἔτος 27, ἄρ. 92)

Ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς προσφάτου Ε' Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τό Ναϊρόμπι (23 Νοεμβρίου-10 Δεκεμβρίου 1975) ἡ γαλλική Ἐπιθεώρησις τῆς Ὀρθοδοξίας Contacts (= Ἐπαφαί) ἐδημοσίευσε σειρᾶν μελετῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκθέτουν τήν ὀρθόδοξον ἄποψιν εἰς τόν σήμερον διαξαγόμενον χριστιανικόν οἰκουμενικόν διάλογον καί τῶν ὁποίων αἱ πλεῖστα ἐδημοσιεύθησαν πρό τῆς Συνελεύσεως, μία δέ, ἡ τοῦ π. Κ. Ἀργέντη, ἀπετέλεσε καί τήν κυρίαν συμβολήν τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς αὐτήν. Αἱ δημοσιευόμεναι μελέται εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

Εἰσαγωγή (π. Ἰων Μπρία καί Κ. Πάτελος)

Ἡ σωτηρία εἰς τήν ὀρθόδοξον θεολογίαν (Ἀθηναί-Πεντέλη, Μάϊος 1972).

Πῶς βλέπουν οἱ Ὀρθόδοξοι τό πρόβλημα τῶν περί ἐνότητος ἀντιλήψεων καί τῶν προτύπων ἐνώσεως (Γενεύη-Ζαγόρσκ, Αὐγούστος 1973).

Ὁμολογεῖν τόν Χριστόν σήμερον (Βουκουρέστιον-Τσερνίτσα, Ἰούνιος 1974).

Ἀγών διά τήν δικαιοσύνην καί ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας (Κρήτη, Μάρτιος 75)

ὑπῆρξε καί ἡ ὡραία καί συγκινητική, ἡ τόσον βαθέως χριστιανική χειροτομία τοῦ Πάπα Παύλου, ὁ ὁποῖος ἐγονάτισεν ἐνώπιον τοῦ Μητροπολίτου Μελίτωνος διὰ τὴν φιλήσῃ τούς πόδας. Ἦτο τοῦτο μία χειρονομία ἡ ὁποία εἶχε μὲν πρωτίστως τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον ἠθέλησε νὰ δώσῃ ὁ Σωτὴρ εἰς τὴν νῆψιν τῶν ποδῶν τῶν Ἀποστόλων του κατὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον - τὸ νόημα δηλ. ὅτι ὁ θέλων νὰ εἶναι πρῶτος πρέπει νὰ εἶναι πρῶτος εἰς τὸ διακονεῖν - εἶχεν, ὅμως, περαιτέρω, καί τὸ νόημα ὅτι ὁ Πάπας ἀνεγνώριζε τὴν βασιμότητα πολλῶν κατηγοριῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν αἰώνων προσαφθῆ εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐδραν, ὅτι δηλ. πολλοὶ προκάτοχοί του ἐπέδειξαν συχνά πνεῦμα κυριαρχίας καί ὑπεροψίας, τὸ ὁποῖον τὰ μέγιστα ἐβλάψε τὰς σχέσεις τῆς ρωμαϊκῆς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εἶχεν ὑπ' ὄψιν καί ὁ Πατριάρχης Δημήτριος, ὅταν, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς Φανάριον τοῦ Καρδινάλιου Βίλλεμπραντς ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Πάπα εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (29 Νοεμβρίου 1973), ἐδήλωσε πρὸς αὐτόν δημοσίᾳ καί κατὰ τρόπον σαφῆ πόσον καίριον παραμένει πάντοτε διὰ τὰς ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας τὸ ζήτημα τοῦ Πρωτείου τοῦ Πάπα. Τοῦτο δὲ διότι προεῖχε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην νὰ παραμερισθοῦν οἱ φόβοι πολλῶν Ὀρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι εἶχον θορυβηθῆ ἀπὸ ὠρισμένας δηλώσεις τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀθηναγόρα, σπεύδοντος ὑπερβολικὰ καί χωρὶς τὴν ἀπαιτουμένην συμφωνίαν ὄλων τῶν Ὀρθοδόξων, εἰς τὴν μετὰ τῆς Ρώμης προσέγγισιν· νὰ ἐξαφθῆ δὲ ἐκ νέου, κατὰ ἐμφατικὸν τρόπον, ὅτι ὁ,τιδήποτε θέλει γίνεαι πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προσεγγίσεως ταύτης δὲν θὰ εἶναι ἔργον ἐνός ἀτόμου, οὔτε καὶ τοῦ ἔχοντος τὰ πρωτεῖα τιμῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ κοινὴ ἐνέργεια ὁλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὡς ἐδήλου ἐν Γενεῦῃ τὴν ἐπαύριον τῆς Ρώμης ὁ Μητροπολίτης Μελίτων (15.12.1976) ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει μὲν ὅτι ἡ μετὰ αὐτῆς καί τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐγγύτης εἶναι μία πραγματικότης θεολογικὴ καί ἐκκλησιολογικὴ, ἡ διαπίστωσις ὅμως αὐτὴ ἀκριβῶς δίδει εἰς αὐτὴν καί τὴν τόλμην ὅπως πορευθῶμεν πρὸς τὴν ἐνότητα μηδὲν τῆς ἀληθείας θυσιάζοντες".

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου διαγράφει δι' ὀλίγων τὰς ἀπόψεις, αἱ ὁποῖαι ὑπεστηρίχθησαν ἐπισημως, εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, ἐκ μέρους τῆς Καθολικῆς πλευρᾶς διὰ τὸ ὅλον δυσχερές καί λεπτόν ζήτημα τῆς κανονικῆς σχέσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης πρὸς τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας: Ὡς εἰς τὴν Σύνοδον αὐτὴν ἐτονίσθη: αὕτη "προτρέπει ἕκαστον, ἀλλὰ ἰδίως ὅσους ἔχουν θέσει ὡς σκοπὸν τῶν νὰ ἐργασθοῦν διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πλήρους κοινωνίας μετὰ τῶν ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν καί τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ δώσουν ὅλην τὴν προσοχὴν, ἡ ὁποία ἀρμόζει, εἰς τὰς ἰδιαιτέρας προϋποθέσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς, τόσον ὡς πρὸς τὰς ἀπαρχὰς καί τὴν ἐξέλιξίν των, ὅσον καί ὡς πρὸς τὰς σχέσεις αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο μετὰ αὐτῶν καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης πρὸ τοῦ χωρισμοῦ των". Τοῦτο ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν διὰ τὸν Πατριαρχικὸν θεσμόν, ὁ ὁποῖος "εἶναι ἐν ἰσχύϊ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ τούτων ἀρχαιοτάτους χρόνους καί ἦτο ἤδη ἀνεγνωρισμένος ὑπὸ τῶν πρώτων οἰκουμενικῶν Συνόδων". Σχετικῶς, εἰδικῶς

τερον, πρὸς τὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς παρατηρεῖται ἐν τῇ αὐτῇ Συνόδῳ, ὅτι "συμφώνως πρὸς μίαν ἀρχαιοτάτην παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρα τιμὴ ὀφείλεται εἰς τοὺς Πατριάρχας τῶν ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, διότι προΐστανται τῶν Πατριαρχείων των ὡς Πατέρες καὶ ἀρχηγοί". "Διό καὶ ἡ Σύνοδος αὕτη ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης σεβασθῆ τὰ προνόμιά των", "συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις ἐκάστης Ἐκκλησίας καὶ τὰς Διατάξεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων", ἐφ' ὅσον ταῦτα "ἦσαν ἐν ἰσχύι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνότητος μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἔστω καὶ ἂν θά χρειασθῆ νὰ προσαρμοσθοῦν κάπως εἰς τὰς συγχρόνους συνθήκας".

Ἀκόμη περισσότερο κατηγορηματικὸς εἶναι ὁ π. Ντυμόν εἰς ἓνα θέμα, τὸ ὁποῖον, ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, θεωρεῖται πάντοτε ὡς ἰδιαιτέρως εὐαίσθητος δείκτης τῶν πραγματικῶν διαθέσεων τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τῆς Ἀνατολικῆς, τὸ θέμα δηλ. τῶν Οὐνιτικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὑπενθυμίζει ἐν προκειμένῳ, μεταξὺ ἄλλων, τὰς δηλώσεις τοῦ μελχίτου Πατριάρχου Μαξίμου Ε' (Le Lien, 1972, ἄρ. 1, σ. 49), κατὰ τὰς ὁποίας :

"Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μας ζωὴ, (τ.ἔ. ἡμῶν τῶν Οὐνιτῶν) ἐν ἐνώσει μετὰ τῆς Ρώμης ἀποτελεῖ τὴν εὐγλωττον μαρτυρίαν τῆς ἀποτυχίας μιᾶς ἐνώσεως ἡ ὁποία ἐγένεν ἐν σπουδῇ καὶ τῆς ὁποίας αἱ θεολογικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ ρίζαι δέν εἶναι ὑγιεῖς. Δέν ἀποτελοῦμεν (ἐνν.: ἡμεῖς οἱ οὐνῖται) λύσιν".

Τὴν λύσιν ταύτην, ἀντιθέτως, φρονεῖ ὁ π. Ντυμόν, δύναται νὰ ἀναζητήσῃ καὶ ἀνεύρη κανεῖς εἰς τὸ μήνυμα τοῦ Πατριάρχου Δημητρίου πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον τῆς 14 Δεκεμβρίου 1975 :

"Ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἡ κατὰ Κωνσταντινούπολιν αὕτη Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀσπάζεται τὸν τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπον καὶ τὴν ἐν Ρώμῃ Ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἐν τῷ εὐπροσδέκτῳ τῷ Κυρίῳ θυμιάματι τῆς πενταρχίας τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν ἧ ὁ τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπος προκαθήμενος ὄρισταί τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς, πᾶσαν, ἀκολούθως τῷ ὀρισμῷ ἐκείνῳ, τῇ Ὑμετέρῳ Ἀγιωσύνῃ ἀπονέμουσα τιμὴν".

Οὕτω ἐπομένως: προεδρία, ἀλλὰ "ἐν ἀγάπῃ καὶ τιμῇ" ἔνωσις, ἀλλὰ ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνέκαθεν ἐβιώθησαν ἐντὸς τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τ.ἔ. τῆς Ἐκκλησίας ὅπως αὕτη ἔζη, ἀδιαίρετος, πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς. Αὐτός εἶναι ὁ τόνος, τὸν ὁποῖον ὁ Πατριάρχης θέτει ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ ἀντικειμένου τοῦ διαλόγου ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ. Καὶ πρόκειται, πράγματι, διὰ μίαν τοποθέτησιν ἄκρως ρεαλιστικὴν, ἐάν ὁ διάλογος οὗτος μέλλῃ ὄντως, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, νὰ γίνῃ χωρὶς ψευδαισθήσεις καὶ παρεξηγήσεις ὡς πρὸς τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας, ἀργὰ ἢ γρήγορα, θά κληθῆ νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ νὰ ὑπερνικήσῃ. Αἱ δυσκολίαι αὐταί, ἀναμφιβόλως, ὑπάρχουν. Ἐν τούτοις, τὰ κείμενα τῆς συνόδου τοῦ Βατικανοῦ τὰ ὁποῖα παρετέθησαν ἀνωτέρω ἀφήνουν νὰ διαφανῆ ἡ ἐλπίς ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης δέν εὐρίσκει ἴσως τὰς δύο ἀντιλήψεις περὶ τοῦ πρωτείου, τὴν Ὀρθόδοξον καὶ τὴν Καθολικὴν, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ὡς ἀσυμβιβάστους καὶ ὅτι, ἐπομένως, ἓνας διάλογος στηριζόμενος εἰς τὴν καλλιτέραν κατανόησιν καὶ μελέτην τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς κοινῆς παραδόσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετηρίδα,

ὡς καί εἰς τήν ἀναγνώρισιν τῶν θεμιτῶν ἀποκλίσεων κατά τήν θεολογικήν ἐρμηνείαν τῆς ἀρχῆς τοῦ πρωτείου καί τόν προσδιορισμόν τῶν κανονικῶν μορφῶν τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ, εἶναι, εἰς τήν συνείδησιν καί τῶν δύο ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ καί ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι διαλεγομένων μερῶν, ὄχι ἀδύνατος.

Εἶναι ἐνδιαφέρον, ἐν κατακλειδί, νά σημειωθῇ ὅτι ἀνάλογοι ἀπόψεις διατυποῦνται καί εἰς τήν καθολικήν (γερμανόφωνον) ἐβδομαδιαίαν "Ἑλβετικήν Ἐκκλησιαστικήν Ἐφημερίδα" (13/1976) εἰς ἄρθρον ὑπό τόν τίτλον "Νέος δυναμισμός εἰς τὰς σχέσεις μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί Ρώμης". Εἰς τοῦτο ἐξαίρεται πρό πάντων τό ἐκ τῶν γεγονότων τοῦ Δεκεμβρίου 1975 ἀναζωογονηθέν ἐνδιαφέρον εἰς τήν Εὐρώπην διά τόν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διάλογον, καί συνάγεται ἐξ αὐτῶν τό συμπέρασμα ὅτι : πολλοί "διαβλέπουν εἰς αὐτά τήν ἀνατολήν μιᾶς φιλικῆς αὐγῆς, ἡ ὁποία ἀναγγέλλει μίαν προσεχῆ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὅλον τό σκεπτικισμόν τόν ὁποῖον ὁ παραδοσιακός ὄρος "πρωτεῖον τιμῆς" ἐκ πρώτης ὄψεως γεννᾷ". ("Schweizerische Kirchenzeitung").

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 226.- (ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ) (Γεωργίου, Ἄρχιμ.): Χιλιαστικά πλάνα καὶ ἀναλίψεις αὐτῶν. Λαγκάδα 1976, 160 σσ.
- 227.- ARMSTRONG (G.I.): Constantine's Churches: Symbol and Structure. Journal of the Society of Archit. Historians 33(1974) 5-16, 23 illus.
- 228.- BRIA (Ion) - PATELOS (C.): Orthodox contributions to Nairobi. Papers compiled and presented by the Orthodox Task Force of the WCC. Geneva: World Council of Churches, 1975, III + 35 pp.
- 229.- ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ (Γεωργίου Ι., Ἄρχιμ.): Δικαιοσύνην μάθετε. Ἀθήναι: "Σωτήρ", (1976) 208 σσ.
- 230.- DJURIĆ (V.J.): Vizantijske freske u Jugoslaviji (Byzantinische Fresken aus Jugoslawien). Beograd: Ed. „Jugoslavija", 1974, 105 σσ., 39 ἐγχρωμοὶ καὶ 119 δέχρωμοὶ πίνακες, 11 χάρται.
- 231.- GREGO (I., SDB): La reazione ai Giudeo-Cristiani nel IV secolo negli scritti patristici e nei canoni conciliari. Quad. de "La Terra Santa", Franciscan Printing Press, Jerusalem 1973, 134 pp.
- 232.- GRYSOΝ (R.) (trad. di A. BOUCHINO): Il ministero della donna nella chiesa antica. Un problema attuale nelle sue radici storiche. Roma: Città Nuova, 1974, 234 pp.
- 233.- HALLEUX (A. de): La définition christologique à Chalcédoine. Rev. Théol. de Louvain 7, 1(1976)3-23.
- 234.- ΚΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ (Νεκταρίου, Ἄρχιμ.): Ἁγία Τριάς καὶ Ἐξωτερικὴ Ἱεραποστολή. Ἀθήναι: Ἀποστ. Διακ., 1976, 55 σσ.
- 235.- HRYNIEWICZ (Wacław, OMI): Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐγκύκλιος ἐπὶ τῆς Ἐνότητος καὶ τοῦ οἰκουμενισμοῦ. "Znak" XXVII, 253(1975) 846-859 (πολωνιστί).
- 236.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Reception of the Definitions of the Magisterium by the Church Community in the light of Orthodox Theology. "Zeszyty Naukowe KUL" XVIII, 2(1975)13-29 (πολωνιστί μετὰ περιλήψεως ἀγγλιστί).
- 237.- HUSMANN (H.): Die syrische Handschriften des Sinai-Klosters, Herkunft und Schreiber. OS (Ostkirchliche Studien) 24, 4 (1975)281-308.
- 238.- JOH. CHRYSOSTOMUS (OSB) Gedanken zum 50. Todestag des Patriarchen Tichon von Moskau und ganz Russland. Ibid., S. 318-322.
- 239.- KALOKYRIS (K.): The Byzantine Wall Paintings of Crete, translated by L. CONTOS and C. KAZANAS, edited by H. HIONIDES and Joanna GUNDERSON. New York: Red Dust 1974, 184pp., 149 illus.

- 240.- ΚΛΩΝΤΙΑ (Ἄρρια): Ἀθηναγόρας Α', ὁ μέγας Πατριάρχης μας. Ἀθήναι 1975, 102 σσ. (Παραγγελλῆται παρὰ τῆς Σ. : Ἰπποκράτους 92, Ἀθήναι).
- 241.- LANATA (Giuliana): Gli atti dei martiri come documenti processuali. (Studi e Testi Corpus Iudicorum, 1.) Milano: Giuffrè, 1973, XIII + 269 pp.
- 242.- LUPO (Antony Joseph): Psychopathology, the Nature of Man, and the Role of Satan. "The True Vine" (Ontario, Καναδά) 2, 3 (1975) 3-19.
- 243.- MEINARDUS (O.): The iconography of the Eucharistic Christ in the Armenian Churches of New Julfa. Oriens.Christ. 58 (1974) 132-137, illus.
- 244.- MITREVSKI (Tr.): Die kanonische Geltung der deuteronomischen Bücher der Hl. Schrift in der orthodoxen Kirchen nach den Konzilsentscheidungen. "Kyrios" 13 (1973) 49-58.
- 245.- Ν. (Ἀνδρέου, Ἱεροδιακ.): Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ἦτοι Ἑρμηνεῖα καὶ Ἀνάλυσις Ἐπιλέκτων Ὑμνων ἀπὸ τὸν κύκλον τῶν Δεσποτικῶν Ἑορτῶν. Δευκωσία Κύπρου, 1974, 194 σσ.
- 246.- ΝΕΛΛΑ (Παναγιώτου): Ἡ περὶ δικαιοσύνης διδασκαλία Νικολάου τοῦ Καβάσιλα. Πειραιεύς: ἐκδ. "Ἄθως" (καρναολῆ καὶ Δημητρίου 47), 1975, 182 σσ.
- 247.- ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗ (Χριστοδοῦλου Κ., Μητροπολίτου Δημητριάδος): Κρίσις στὴ σύγχρονη οἰκογένεια. Ἀθήναι (1976), 96 σσ.
- 248.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Ὑπάρχει Θεός; Ἀθήναι 1975, 16 σσ.
- 249.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Πρόδωσε ἡ Ἐκκλησία τὴν ἀποστολὴν τῆς; Ἀθήναι (1976), 16 σσ.
- 250.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Ἡ περὶ Χριστολογίας διδασκαλία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Ἀθήναι 1976, 56 σσ.
- 251.- ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ : Φοβᾶται ἡ θρησκεία τὴν ἐπιστήμη; Ἀθήναι 1975, 16 σσ.
- 252.- POPA (R.): Zur kirchlichen Organisation der Rumänen in Nordsiebenbürgen im Lichte des patriarchalischen Privilegiums. OS 24, 4 (1975) 309-317.
- 253.- TALBOT RICE (D. & Tamara): Icons and their Dating: a Comprehensive Study of their Chronology. London: Thames & Hudson, 1974, 192 pp., 8 colour plates, many illus.
- 254.- TOWNSLEY (A.L.): Eucharistic Doctrine and the Liturgy in Late Byzantine Painting. Oriens Christ. 58 (1974) 138-153, illus.
- 255.- VÖÖBUS (A.): Neue Entdeckungen für die Biographie des Severus von Antiochien von Jōhannan von Bēt Aphtonjā. OS 24, 4 (1975) 333-337.